

Achtergrond

Het waarschuwingsregister (WR) zorgfraude is één van de twee onderdelen van de Wet bevorderen samenwerking rechtmatige zorg (Wbsrz). Gemeenten en zorgverzekeraars kunnen via het Waarschuwingsregister zorgfraude gegevens aan elkaar verstrekken. Doel van de wet, het besluit en de onderliggende regelingen is om bij te dragen aan de bestrijding van zorgfraude door betere samenwerking en informatie-uitwisseling in de keten.

In de periode van juni en juli 2024 heeft VNG Realisatie de uitvoerbaarheid voor gemeenten getoetst van het WR en het bijbehorend protocol. De bevindingen zijn gebaseerd op een interview, twee gezamenlijke sessies met 15 gemeenten en drie samenwerkingsverbanden en een enquête ingevuld door 13 van deze gemeenten.

Aanbevelingen

- Zorg als ministerie van VWS (VWS) voor extra middelen voor rechtmatigheidsonderzoek bij gemeenten, anders valt de meerwaarde van het waarschuwingsregister voor gemeenten weg;
- Regel als VWS de aansluiting op het WR bij wet en zorg voor meer helderheid en een betere uitwerking van het begrip 'gerechtvaardigde overtuiging van fraude';
- Zorg voor een vliegende start van het WR door met gemeenten en zorgverzekeraars bij aanvang te zorgen voor vulling van het WR o.b.v. recent afgeronde onderzoeken;
- Zorg als VWS ervoor dat gemeenten bevindingen van rechtmatigheidsonderzoeken naar hetzelfde zorgbedrijf onderling mogen delen;
- Lever als VWS en VNG een uniforme handreiking en trainingen voor medewerkers en voorbeeld werkprocessen voor implementatie;
- Ontsluit als VNG en Zorgverzekeraars Nederland (ZN) het WR via een cloudoplossing met de mogelijkheid om batches met gegevens van zorgaanbieders te laten controleren.

Bevindingen

Hoofdconclusie

Hoofdconclusie: gemeentelijke uitvoerders bezorgd dat opbrengsten Waarschuwingsregister niet opwegen tegen de benodigde inzet

De wijze van registratie bij een gerechtvaardigde overtuiging van fraude bij een gemeente is vastgelegd in een protocol. Om de verschillende stappen uit het protocol te volgen, zijn aanpassingen van werkwijzen en procedures van gemeenten nodig en is per registratie extra capaciteit van toezichthouders en toetsers nodig. Gezien de al grote belasting van de toezichthouders en de extra benodigde personele capaciteit voor registratie, maken de gemeentelijke uitvoerders zich zorgen of deze extra inzet opweegt tegen de resultaten die het WR gaan opleveren en of de aanpak van zorgfraude voor gemeenten door het WR werkelijk gaat vergemakkelijken. Zowel de inhoudelijke als de organisatorische knelpunten zorgen voor twijfels over de effectiviteit van het WR. Gemeenten zien dat er een stap nodig is om zorgfraude effectiever te kunnen aanpakken, maar vragen zich af of het Waarschuwingsregister goed gaat werken.

Taken

Is helder wat de opgedragen taak is?

De opgedragen taak en de te nemen stappen uit het protocol zijn helder voor de gemeenten. Het lastigste aan de nieuwe taak is de interpretatie t.a.v. de gerechtvaardigde overtuiging van fraude die nodig is voor registratie. De gemeentelijke toezichthouders wensen meer helderheid en een betere uitwerking over het begrip 'gerechtvaardigde overtuiging van fraude' m.b.t. het WR.

Organisatie

Welke organisaties zullen de ontwerpregeling uitvoeren?

Het Waarschuwingsregister zorgfraude is één van de twee onderdelen van de Wbsrz. Gemeenten en zorgverzekeraars kunnen via het Waarschuwingsregister zorgfraude gegevens, waaronder (bijzondere categorieën van) persoonsgegevens, aan elkaar verstrekken.

Bekijk ook de **bevindingen** op de volgende sheet en lees het volledige rapport op de kennisbank impactanalyses op vng.nl

Bevindingen (vervolg)

Toerusting uitvoering

Om aangesloten te zijn voor registratie en raadpleging van het WR dient een gemeente meerdere stappen te zetten en bijbehorende werkprocessen in te richten of aan te passen. Voor de implementatie is inzet van meerdere medewerkers nodig, waaronder de privacy officer, kwaliteitsmedewerker, toezichthouder en vanuit beleid. Goede aansluiting op de huidige werkprocessen is belangrijk om het gebruik van het WR zo uitvoerbaar mogelijk te maken. Implementatie kost twee maanden tot een half jaar. Om voldoende toegerust te zijn hebben gemeenten een uniforme handreiking nodig, samen met trainingen voor de betrokken medewerkers. Verder zijn voorbeeld werkprocessen voor implementatie zeer gewenst.

Voor het gebruik van het WR is structureel vooral extra capaciteit bij de toezichthouders nodig, zowel voor de extra werkzaamheden bij het registreren als het onderzoek naar aanleiding van een Hit bij het raadplegen. De structurele impact op de gemeentelijke uitvoering is erg afhankelijk van aantal registraties dat gemaakt wordt en het aantal Hits bij raadplegen.

Veel gemeenten hebben moeite om voldoende (middelen voor) onderzoekscapaciteit en -expertise te organiseren. Hierdoor staat het rechtmatigheidstoezicht onder druk. Bij een deel van de gemeenten is het rechtmatigheidstoezicht nog onvoldoende ingericht. Zonder extra middelen wordt een doeltreffende uitvoering problematisch en valt de meerwaarde van het waarschuwingregister voor gemeenten weg.

Kosten

Het blijkt op dit moment nog lastig voor gemeenten om in te schatten hoe hoog de kosten zijn voor de implementatie van het WR in werkprocessen. Een ruwe, eerste raming gaat uit van een inzet van 0,2 tot 0,5 fte per gemeente. Dit komt neer op ca. € 18k – € 46k per gemeente en tussen de € 6 miljoen en € 15 miljoen voor alle gemeenten samen.

Structureel zijn de jaarlijkse beheerskosten voor VNG en Zorgverzekeraars Nederland (ZN) door VWS geraamd op € 100.000 per jaar (prijsspeil 2020). De extra kosten per melding in het WR om de stappen te nemen volgens het protocol en het mogelijke extra diepgaande onderzoek variëren voor een gemeente op basis van dit onderzoek tussen de € 700 tot € 2870. Voor de meeste gemeenten is nog onduidelijk hoeveel registraties zij op jaarbasis zullen gaan doen, waardoor een kostenraming op dit moment moeilijk te maken is. Dit kan variëren tussen de € 700 per jaar voor één melding zonder extra onderzoek tot bijna € 30.000 per jaar aan personele inzet voor tien registraties met extra onderzoekskosten. Vertaald naar alle 342 gemeenten geeft dit een zeer grote bandbreedte van ruim € 230 duizend tot bijna € 10 miljoen per jaar aan kosten voor personele inzet voor 342 tot bijna 3500 registraties door gemeenten per jaar.

De kosten voor het raadplegen van het WR en naar aanleiding van een Hit zijn op dit moment niet geraamd.

Verwachte effecten

Als het waarschuwingregister goed gevuld is, doordat alle gemeenten en zorgverzekeraars zijn aangesloten en vanaf de start gaan registreren, dan kunnen deze partijen elkaar effectief waarschuwen voor frauduleuze zorgaanbieders.

De gemeentelijke toezichthouders ervaren de echter de volgende drempels: de lastige interpretatie t.a.v. de gerechtvaardigde overtuiging van fraude, de tijdrovende procedure en de inrichting van onafhankelijke toetsing. Als deze drempels de bereidheid om te gaan registreren in de praktijk verlagen, bestaat het risico dat het WR minder effectief wordt dan gehoopt.

Malafide zorgaanbieders hebben een groot belang om registratie in het WR te voorkomen of te vertragen. De gemeentelijke toezichthouders maken zich zorgen over het persoonlijk risico op bedreiging door de registers die moeten worden gemaakt over de bij het WR betrokken ambtenaren.

Overige onderzoeksvragen

Veranderen de antwoorden op de vragen als er nieuwe toetreders komen/nieuwe toepassingen zijn in het beleidsveld?

Om zorgfraude te voorkomen is het Informatieknooppunt Zorgfraude (IKZ) een belangrijke toepassing naast het WR. De gemeentelijke toezichthouders verwachten dat de drempels voor een registratie in het WR hoog zijn. Bovendien is na een Hit nog eigen rechtmatigheidsonderzoek nodig en kost dus extra toezichtcapaciteit. Hierdoor hebben zij twijfels over de meerwaarde van het WR t.o.v. informatie-uitwisseling via het Informatieknooppunt Zorgfraude (IKZ).

Welke mogelijkheden zijn er om bij te sturen indien de aannames die gedaan zijn alsnog niet blijken te kloppen?

Effectiviteit van het WR hangt af van grote deelname en goede registratie. Door de aansluiting op het WR voor gemeenten bij wet te regelen is het mogelijk het aantal deelnemers te vergroten als dat door de ervaren drempels tegen valt.

Het WR staat en valt bij het effectief kunnen inzetten om zorgfraude te voorkomen. Zorg voor het mogen delen tussen gemeenten van bevindingen van rechtmatigheidsonderzoeken naar hetzelfde zorgbedrijf, zodat dit minder van de schaarse tijd van de toezichthouders kost.